

Johannesfredsvägen 7 168 69 Bromma
Tel 08-549 041 21, fax 08-447 44 44
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

Naturvårdsverket

Stockholm 106 48

Synpunkter med anledning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge

Svenskt Friluftsliv får avge följande synpunkter i anslutning konsultationen den 29 maj 2017 hos Naturvårdsverket.

Syftet med landsbygdsutveckling

Strandskyddets syfte är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Med landsbygdsutveckling borde rimligen förstås att landsbygden ska utvecklas i fråga om arbetstillfällen, skatteunderlag och service, inte bara att människor ska få bo strandnära.

Ska LIS-områden bestämmas genom översiktsplan?

Om LIS-områden kan bestämmas bara genom en översiktsplan, garanteras medborgarnas insyn i planeringen, och det blir lätt för olika intressen att argumentera för och emot att ett visst område blir LIS-område. Sedan kan de olika intressena vägas mot varandra i en politisk process, och länsstyrelsen kan kontrollera att det kommunala beslutet ligger inom ramen för de krav som miljöbalken ställer på ett LIS-område. Vi menar att denna beslutsordning är bra och bevaras.

Johannesfredsvägen 7 168 69 Bromma
Tel 08-549 041 21, fax 08-447 44 44
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

Ska LIS-områden inte längre bestämmas konkret på karta utan anges genom kriterier?

Om LIS-områden inte längre skulle bestämmas konkret på karta utan bara anges genom kriterier liknande dem som finns i 7 kap. 18 e § första stycket 1 och 2, blir det svårt för dem som anser att ett visst område i kommunen inte bör bli LIS-område att framföra denna mening. Det är först när ett visst område utpekats på kartan som t.ex. kanotister eller fritidsfiskare kan hävda att valet av någon anledning är olämpligt, varefter styrkan i dessa invändningar kan prövas mot utvecklingsintressena. Avvägningen mellan olika intressen skulle vid en övergång till kriterier i stället alltid få göras inom ramen för enskilda dispensärenden, vilket knappast är någon fördel, bl.a. därför att talerätten i det sammanhanget är begränsad och det är besvärligt för de motstående intressena att hålla sig à jour med alla dispensansökningar. Till detta kommer att det går att bedöma om det återstår tillräckligt stora områden som inte omfattas av LIS bara om områdena bestäms konkret på karta i stället för genom kriterier. Kriterier bör under alla förhållanden vara riksgiltiga och bör därför anges i miljöbalken.

Ska restriktionen i 18 e § 3 a–d) behållas?

Enligt de rubricerade bestämmelserna får LIS-områden bildas i närheten av tätorter, i ett kust- eller kustskärgårdsområde norr om Forsmark utom vid Höga kusten, vid vissa stora sjöar som Vänern, Vättern och Siljan endast om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften och det dessutom råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området. Vi är negativa att denna restriktion ska tas bort. I närheten av tätorter är det angeläget att allmänheten har tillgång till stränder. De stora sjöarna är ägnade, liksom kustpartierna, att skapa vildmarkskänsla. Visserligen kan urvalet av vissa sjöar framstå som något godtyckligt, men det är nu ett urval som gjorts och det finns inte skäl att ompröva detta.

Formuleringen av 18 e §

Man kan gratulera lagstiftaren till att ha lyckats skriva en § som vid ytterst noggrann läsning och god förståelse av de samordnande orden ”eller” och ”och” i en enda mening lyckats formulera kraven på var LIS-områden får inrättas. Det har dock skett på bekostnad av läsbarheten. Man kan undra i vad mån kommunala politiker, tjänstemän och allmänheten kan förstå bestämmelsen. Om man delade upp den i tre olika led skulle det genast bli mycket enklare. Det kunde alltså i ett första stycke stå vad som nu omfattas av punkterna 1 och 2. Därefter kunde det i ett andra stycke med en ny fullständig sats stå att i de områden som anges i punkterna 3 a–d) får ett LIS-område inrättas bara om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften och det dessutom råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse. Slutligen kunde det i ett tredje led (stycke) stå att ett LIS-område aldrig får inrättas i de områden som anges i punkt 4.

Johannesfredsvägen 7 168 69 Bromma
Tel 08-549 041 21, fax 08-447 44 44
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

Särskilda skäl för dispens i LIS-område

I 18 d § anges vad som får beaktas som särskilda skäl för dispens utöver de skäl som anges i 18 c §. Enligt första meningen *får* man (men måste inte; se även 26 §) beakta om ett strandnära läge *bidrar* till utvecklingen av landsbygden. Det är ett naturligt krav. Det kan inte räcka att dispensfastigheten ligger i ett LIS-område. Bestämmelsen bör alltså behållas. Men kriteriet ”bidrar till etc.” kan utvecklas. Särskilt bör beaktas att ett ianspråktagande av strandområdet i vissa fall kan motverka utvecklingen, t.ex. genom att boende i en närliggande tätort blir mindre attraktivt eller genom att marken bakom dispensfastigheten sett från stranden blir mindre attraktiv. Detta kan i viss mån beaktas om tomtplatsen placeras långt från stranden, men detta är inte alltid tillräckligt eftersom allmänheten kanske inte nöjer sig med en fri passage enligt 18 f § utan vill uppehålla sig vid stranden exempelvis för bad eller fiske. Det förekommer att glesbygdskommuner marknadsför sig med att det finns gott om *fria* stränder i kommunen, vilket visar att strandskyddsdispenser inte självklart bidrar till landsbygdsutvecklingen.

I §:ns andra stycke anges att om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder, får man *i stället* beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus. Här har kravet på att bebyggelsen ska bidra till landsbygdsutvecklingen således slopats. Såvitt gäller 18 d § kan dispens ges även om bebyggelsen t.o.m. motverkar utvecklingen av landsbygden. Bestämmelsen kan dock bidra till att bebyggelsen blir samlad med bättre förutsättningar för kommunen att dra fram vatten och ta hand om avlopp och till att merparten av en sjös eller en kuststräckas stränder lämnas fria från bebyggelse. Men det är inte detta sista som anges i bestämmelsen. Vi föreslår att andra meningen slopas men att första meningen utvecklas i lagtexten eller åtminstone i motiven så att det vid tillämpning av rekvisitet ”bidrar till” bör beaktas om bebyggelsen får en sådan placering att den underlättar kommunal infrastruktur men behåller stora fria områden även inom LIS-området.

Enstaka hus inom eller utanför LIS-områden

En kritik mot LIS-regleringen är att det inte går eller är alltför svårt att ge dispens för enstaka hus i områden där strandskyddet syften inte på något sätt är hotade genom att det i området finns mycket god tillgång till fria stränder och allmänhetens intresse för området är mycket litet. Möjligheten till dispens i sådana fall har inte något med LIS att göra och borde följaktligen inte lösas inom LIS-regleringen. I stället är det fråga om tillfogandet ett särskilt skäl i 18 c §, som på sikt skulle kunna stärka respekten för strandskyddsregleringen i övrigt.

Särbehandling av permanentboende?

I regeringens uppdrag till Naturvårdsverket ingår att komma med förslag som gynnar permanentus i förhållande till fritidshus. Särskilda lättnader skulle alltså finnas för permanentbebyggelse inom LIS-områden. Det är emellertid inte lätt att veta om ett hus kommer att användas för permanentboende eller som fritidshus, inte bara av första ägaren

Johannesfredsvägen 7 168 69 Bromma
Tel 08-549 041 21, fax 08-447 44 44
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

utan även av följande ägare. Många fritidshus byggs nu i permanentstandard. Det enda någorlunda säkra sättet att urskilja permanenthusen torde vara att beakta om byggnaden är så stor och typiskt sett drar sådana byggkostnader att få människor skulle ha råd att ha det som fritidshus. Men det kan inte bestridas att permanent bebodda hus är mer ägnade att utveckla landsbygden än fritidshus. Det framstår därför som lämpligt att byggnader som typiskt sett är ägnade för permanentboende anses bidra till landsbygdsutvecklingen mer än fritidshus vid prövning enligt 18 d § första meningen. Möjligen kunde denna egenskap särskilt omnämnas i bestämmelsen.

Områden av riksintresse eller regionalt intresse

Svenskt Friluftsliv har sedan länge hävdad att rätten att ge dispens från strandskyddet inte borde ligga hos kommunerna i områden av riksintresse eller regionalt intresse, eftersom hela den allmänhet som berörs inte har möjlighet att delta i kommunalvalet och kommunerna ofta har andra intressen (t.ex. skatteunderlag och gynnande av egna medlemmar) än medborgare boende utanför kommunen. Under diskussionen vid konsultationen hävdade också vissa kommunala representanter att bestämmelserna i miljöbalken är en sak, en annan är hur kommunerna kan anpassa tillämpningen eller utnyttja lagen till att ge många dispenser. För att långsiktigt skydda strandskyddets mål är det därför angeläget att lagbestämmelserna inte blir för tånjbara och att länsstyrelserna får goda resurser för att på eget initiativ överpröva alla kommunala dispenser. Nuvarande regler får anses fylla kravet på exakthet i 18 c §, som fullt ut gäller i de områden som räknas upp i 18 e § 4. Detsamma gäller i viss mån i områden som räknas upp i 18 d § 3 men inte i övriga LIS-områden.

Stockholm den 2 juni 2017

Ulf Silvander

Generalsekreterare

Torgny Håstad

Allemansrättslig expert